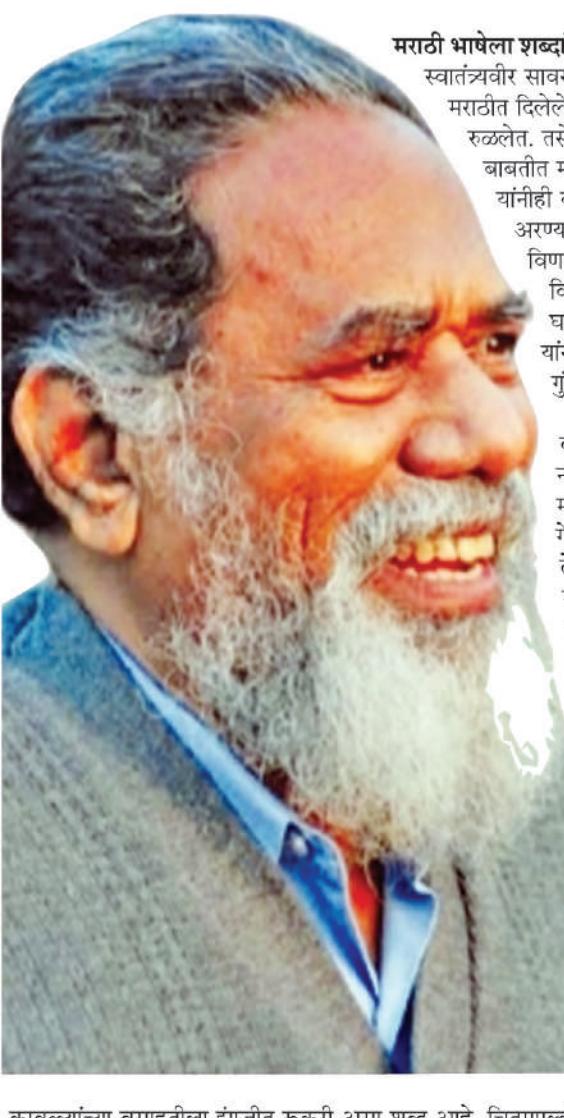

अरण्यग्रष्णी!

मराठी भाषेला शब्दांची देणारी

स्वातंत्र्यवीर सावरकरांनी इंग्रजी शब्दांना मराठीत दिलेले पर्यायी शब्द आज रुक्लेत, तसेच कार्य जंगलाच्या बाबती मारुती करून ठेवले आहे.

अरण्य आणि त्याभोवताल

विष्णुला गेलेल्या

विश्वातील किंतिरी

घटकांना चितमपल्ली

यांनी आपल्या शब्दांमध्ये गुफले आहे.

पक्षी असोत ? की वास्पती, किंतिरी नवी नवी केवळ त्यांच्यामुळे मराठी साहित्यात नोंदवी मेली आहेत. या मूळ तेलगु भाषिक माणसाने मराठीत सुमोरु पक्षी लाख शब्दांचा खजिना उपलब्ध करून दिला आहे.

चितमपल्लीनी पक्षिशातील अनेक संनांचे मराठी नामकरण केले आहे. जसे

उलेखनीय संशोधन केले; आंतरराष्ट्रीय परिषदेत सहभाग आणि निवृथाचन केले.

सेवाकावत आणि निवृत्तीनंतर अनेक संस्था, समिती यांमध्ये संक्रिय सहभाग घेतला. राज्य वन्यजीव संरक्षण सल्लागार समिती, मराठी अभ्यासक्रम समिती (ओराणगाव) चे ते सदस्य होते. तसेच महाराष्ट्र पर्फटन विकास महामंडळाचेही ते संचालक होते.

वन्यजीव लेखन

मराठी चितमपल्ली यांना त्यांच्या निसर्ग क्षेत्रातील अभ्यासामुळे पक्षितज्ज्ञ व निसर्गलेखक ही ओळख मिळाली. त्यांची अनेक पुस्तके प्रकाशित झाली.

पुस्तकां आणि सन्मान

पदाश्री (२०२५)

मराठी चितमपल्ली यांना भारती विद्यापीठाचा जीवनसाधना पुरस्कार मिळाला आहे.

नागपुरच्या सिंटिंग्न्स फोरमचा नागभूषण पुरस्कार (२०१८)

एस.डी. पाटील ट्रस्टचा ह्लावासदार एस.डी. पाटील समाजसेवक पुरस्कारह (२०१२)

त्यांना सरकारमहर्षी (कै) शंकरव मोहते पाटील प्रतिष्ठानाचा सहकार महर्षी साहित्य पुरकारही मिळाला आहे.

रानवाटा (१९९१) - ह्या पुस्तकाला ११-१२ सालांचा उल्कृष्ट साहित्यनिर्मितीचा राज्य पुरस्कार, थेंस रतन दमाणी साहित्य पुरस्कार

व मृगपांची साहित्य पुरस्कार मिळालेले आहत. १९९३ साला या पुस्तकाची आकाशवाणी पुणे केंद्रावर वाचन्यासाठी निवड झाली होती तसेच पादव्यपुस्तकात देखील यांतील अरणी ही कथा होती.

पुण्याची अँडक्वेंचर फाउंडेशन ही संस्था २००६पासून निसर्ग संशोधनाचे किंवा निसर्ग संवर्धनाचे काम करणाऱ्या व्यक्तीला 'मारुती चितमपल्ली' यांच्या नावाचा निसर्गमित्र

इ.स.२००६ मध्ये सोलापूरला झालेल्या ८३ व्या अखिल मारीतीय मराठी साहित्य समेलनाचे अध्यक्षपद

महाराष्ट्र राज्याच्या मराठी विभागाकडून दिलेला विंदा करंदीकर जीवनगौरव पुरस्कार (२०१७)

१२व्या किलोंस्कर चित्रपट महोत्सवाचा जीवनगौरव पुरस्कार (८१-२०१८)

चित्रपल्ली यांनी लिहिलेली पुस्तके आनंदादीचे बगळे (संस्कृत साहित्यातील काली पापी), (२००२)

चकवाचांदण : एक वोपनिषद, (आत्मचित्र)

रातवा, (१९९३), (१९९३-१९४८ महाराष्ट्र राज्य साहित्य पुरस्कार)

नवेगाव बांधचे दिवस

आपल्या भारताचे साप

केशराचा पाऊस

घरट्यालीकडे, (१९९५)

चित्रावाच - एक कवुतराची कथा

चैत्रपालवी, (२००४)

जंगलाची दुनिया (२००६)

निव्यावीर, (२००२)

निसर्गवाचन

पक्षिकोण, (२००२)

पक्षी जाय दिंगंतरा, (१९९३)

मृगपक्षियास्त्र, (१९९३)

शब्दांच धन, (१९९३)

सुवर्णगुरु, (२०००)

रानवाटा, (१९९१), (१९९१-१९८८)

महाराष्ट्र राज्य साहित्य पुरस्कार), (भैरुरतन दमाणी साहित्य पुरस्कार-१९९१), (मृगपक्षियास्त्र-१९९१)

जगलाचं दर्णा, (१९८५) (महाराष्ट्र राज्य साहित्य पुरस्कार प्राप्त-१९९१), (विदर्भ साहित्य संघ पुरस्कार-१९९१)श

आगामी

मत्स्यकोश, वृक्षकोश, वृक्षायुर्वेद, वर्गेरे

पुरस्कार देते.

• • •

उत्तरार्थ

मारुती चितमपल्ली यांची खास वाक्ये

- निसर्ग हा पुस्तकपेशी मोठा गुरु आहे, तो रोज शिकवते आणि रोज नव्याने समजतो.
- पक्षांच्या किलबिलातात माणसाने शात राहायला शिकाव.
- माणसाने चितमपल्ली पुणे केंद्रावर वाचन्यासाठी नव बदली, की तो देवाकडे ही नव्यान पाहू लागतो.
- शिकारीची निश हे एक वेड आहे, पण वन्याची पाहण्याचे वेड मण्येश शुद्ध आनंद आहे.
- पानगळ मृगांजे झालाची वृत्ती - जुन झाडून नव उगमायला तयार होणे.
- मी जंगलाला गेलो की, माला माज्या आतल्या माणसाचा आवाज ऐकू येतो.
- माणसाला माणसू बनवायला शहर नाही लागत, जंगल पुरेसं असत.

विवस्वा शतकाच्या प्रारंभी स्वामी विवेकांनी असेही अमेरिकीतील सर्वथर्व परिषदेत सहभाग घेऊन भारतीय तत्त्वज्ञान आणि अध्यात्म यांची दिव्य गुढी उधारून भारताच्या गौरवशाली आणि वैभवशाली असंलग्नाचे होते. नव चितमपल्लीमुळे नागरी वाचकांस माहित झाले.

संशोधन आणि संस्थांमधील सहभाग

मारुती चितमपल्ली यांनी वेणु, वन्यजीव व्यवस्थापन, आणि पक्षी जगताविषयी

कावळांच्या वसाहतीला इंग्रजीत रुक्की आहे. चितमपल्लींनी त्यासाठी काकागार हा शब्द योजला. तसेच हेंगरी (बगळे, ढाकरी ह्या पक्षांची वीण वसाहत) ला सरांगावर असा समर्पक शब्द मराठीत तयार केला आहे. रुस्तिंग लेसासाठी रातिवारा हा शब्द वापरला आहे. टणटणी (घाणेरी) चे रायमुनिआ (हिंदीभाषक) तर बहाव्याचे असलागाले होते. नव चितमपल्लीमुळे नागरी वाचकांस माहित झाले.

कावळांच्या वसाहतील संस्कृतीची खरीखुरी ओळख संपूर्ण जगाला

आपल्या वाच गौरवशाली आणि

वैभवशाली संस्कृतीचा भाग असलेल्या

योगशास्त्राचे महत्व जगारातील झार देशांना आता पटलेले आहे. २१ जून हा

आतंराष्ट्रीय योग दिवस म्हणून जगभर

सजारा केला जातो. गेली १ वर्षांने अधिक काळ कोरेणुन मुळे संपूर्ण जगाला ग्रासलेले

असताना आयुर्वेद, योग, प्राणायाम यांचा अवलंब केल्याने अनेकांना कोरेनावर मात

करता आली. योगाचे असंख्य काळे योगदिवसांनी आपल्या वाचवालीला योगाविद्या योगविद्या !

आपल्या वाचवालीला योगाविद्या योगविद्या !

भारतीय योगविद्या पूर्वी आपल्या वाचवालीला योगाविद्या आपल्या वाचवालीला योगविद्या !

योगाभ्यासमध्ये आहे.

शरीर एक पावर वन्यकुळांड असून त्याचे

पावित्र राखणे आवश्यक

स्वतःचे शरीर एक पावित्र वन्यकुळ

आहे. या वन्यकुळातील मांसाहार, दारू, तंबाखू, फास्ट फूड आदी

पदार्थ टाकून (खाऊन) हा पावित्र वन्यकुळातील अरणी होणी प्रकृत रुक्क

नये. असे करण्याची व्यक्ती दूरवर्द्धन केलेली योगसाधने सफल होता नाही.

मोक्षप्राप्ती होते नरदेवाचे अंतिम

घेय आहे. परमात्मा परमेश्वराची

कृपापादाची कृपापादाची मारुती होणी नरदेवाची

मारुतीची अधिकारी होण्यासाठी

योगसाधकाने स्वतःचे

आचार, विचार

आपां उत्तराच्या यांतून या पावित्र वन्यकुळांचे

पावित्र राखणे आवश्यक

